

Nr. 77.

Przedpłata w Poznaniu:
kwartalnie 1 markę, miesięcznie 35 fen.,
z odnośnieniem do domu 1 mk. 25 fen.,
WIELKOPOLANIN wychodzi codziennie.

Poznań, niedziela 4 kwietnia 1897

Przedpłata na pocztach:
kwartalnie 1 markę.
INSERATY od wiersza drobnego 25 fen.
RĘKOPISOW nie zwraca.

Rok 15.

REDAKCJA „Wielkopolanina”: Wielkie Garbary 50. — EKSPEDYCJA: ul. Wodna 15, w drukarni Fr. Chocieszyńskiego.

Zwyciężył

nasz kandydat w świeckim powiecie pan Julian Sass-Jaworski.

Cześć Wiarusom świeckiego powiatu! Spełnili swój obowiązek i zyskali piękną nagrodę — najpierw, zadowolenie wewnętrzne, że złamali przeciwnika, a powtóre, że przysporzyli liczbę naszych obrońców.

Świecki powiat jest pięknym dla nas przykładem, że w jedności, w karności, w zgodzie, w miłości braterskiej tkwi siła niespożyta. Oto to są błogie owoce rosnącej oświaty, rosnącej świadomości obowiązków i dojrzałości politycznej — a do tego pięknego rozkwitu doszli Wiarusy nie przez chodzenie partyami, nie przez istic za złudnemi hasłami — nie przez tak zwany ruch ludowy — lecz przez ruch jedyny, trzeźwy wszystkich stanów razem — przez „ruch narodowy”.

Zwycięstwo w powiecie świeckim, jest zwycięstwem zdrowych zasad — jest klęską dla tych wszystkich, którzy podkopywać zamierzali solidarność narodową. Zwycięstwo w powiecie świeckim, poucza nas więcej, niż setki artykułów, niż powódź rozpraw, niż tysiące ksiąg, w czym szukać obrony przeciwko silnemu przeciwnikowi, w czym źródło siły, w czym podstawy naszego bytu.

Zwycięstwo świeckich wiarusów echem radosnem odbija się w sercach wszystkich, a otworzy oczy tym, którzy rozbijają siły nasze.

Przykład ten zachowajmy w pamięci, bo może nadejdzie czas, że na niego wskazując, będziemy musieli nawracać i przekonywać połamanych.

Jeszcze raz: Cześć Wiarusom Świeckiego Powiatu!

W sprawie organizacji rzemiosł.

Zbyt często objawialiśmy już nasze zdanie w tej tak ważnej dla naszego rzemiosła sprawie, to też już nie będziemy wyjaśniali ponownie, jakie stanowisko my zajmujemy wobec nowego projektu — natomiast przytoczymy z przemówienia posła Pachnicke te uwagi, które wydają się nam trafne, a wyjaśniają nam poniekąd także ogólne położenie rzemiosła.

Posel mówi: Prawdą jest, że rozwój fabryk pochłania część drobnego przemysłu i tem samem osłabia stan średni. Zanikają powoli zawody toczkarzy, tkaczy, garbarzy itd. — ale na to miejsce wstępują inne zawody.

Tak na przykład trzyma się przy fabrykach drobniejszy stan rzemieślniczy, kupując tanio wyroby pół gotowe, wykończą je i zarabia na nich, często też kupują rzemieślnicy fabryczne wyroby gotowe i sprzedają je drożej. (Tu co prawda, posel się myli — rzemieślnik bowiem zakupujący wyroby gotowe z fabryki — aby je dalej sprzedać, przestaje być rzemieślnikiem i jest tylko przekupniem. Przyp. Red. Wielkop.)

Natomiast słusznie podnosi posel, iż stan średni wzmacnia się licznymi wermistrzami i podmistrzami, zajętymi po fabrykach. Są to w większej części ludzie, którzy nie mogli się utrzymać jako samodzielni majstrowie i prze-

szli na służbę do fabryk. Utracili oni wprawdzie pod pewnym względem charakter wolnych i samodzielnych rzemieślników, ale ich byt materyalny nie pogorszył się przez to, lecz przeciwnie nawet polepszył się i utrwalił. — Tu posel przytacza na dowód swego twierdzenia, obszerny materyał statystyczny, z którego cyfr wynika, iż istotnie w stanie rzemieślniczym niektórych okolic, pomimo zaniku rzemiosła samodzielnego, dochody się zwiększyły.

Wiemy wszyscy, iż ów zanik drobnego rzemiosła jest skutkiem rozrostu fabryk, ale że tak jest, to jeszcze nikt twierdzić nie może, aby rozwój fabryk zubożał rzemieślników. Rzemieślnik, który nie może wytrzymać konkurencji z fabryką, przechodzi w jej służbę i znajduje byt o wiele stałszy, aniżeli jako wolny rzemieślnik. Mówimy tu oczywiście tylko o drobnym rzemieślniku, który, albo zupełnie sam pracował, alby zatrudniał co najwyżej jednego czeladnika i dwóch uczniów.

Inaczej się rzecz ma z majstrami, którzy zatrudniają po kilku czeladników, ale których zakłady nie dochodzą do rozmiarów fabryki. Tym istotnie fabryka podkopywać byt. Ale obrotny i przemysłny rzemieślnik i na to powinien sobie umieć poradzić. Majstrowie różnych mniej więcej sił, powinni się porozumieć i założyć spółkę akcyjną — tym sposobem ostać się będą mogli wobec konkurencji fabryk.

Posel Pachnicke przechodzi kolejno wszystkie części organizacji nowego projektu, a wreszcie rozpatruje się w sposobie wychowywania uczniów. Mianowicie podnosi, iż w projekcie umieszczono przepis, aby uczni nie używano do posług domowych. Natomiast nie uważa posel za stosowne, aby niższe władze administracyjne, miały decydować, któremu majstrowi wolno trzymać uczniów, a któremu ich mieć nie wolno. — „Tu — mówi posel — otwieracie panowie wrota dla szyszan najrozmaitszych, przecież nie dawno temu sam pan podsekretarz stanu Bötticher orzekł, iż wcale nie tak rzadko się zdarza, że niższe władze nie wykonują danych im z wyższego miejsca rozporządzeń tak, jakby sobie tego wyższe władze życzyły.

Przy takim pojmowaniu rzeczy można narobić wiele złego. Należałoby być zatem bardzo ostrożnym przy dawaniu niższym władzom kompetencji niejasno określonych”.

Przyznać tu musimy posłowi najzupełniejszą słusność.

Nas w całym projekcie najwięcej razi, że policyi i komisarzom rządowym oddano cechy, a tem samem rzemiosło pod nadzór.

Nam się wydaje, że w wewnętrznych sprawach rzemiosła i w sprawach czysto fachowych i zarobkowych — nadzór komisarski i policyjny, jest zupełnie zbędny. Zaręczają wprawdzie, że komisarze rządowi mają regulować tylko strony formalne w obradach, to nas jednak nie zadowala. Wszystko bowiem będzie zależało od dobrej woli i od zapatrywania człowieka nefachowego, a to chyba nie jest dobrem.

Dalej zastanawiał się posel, które przedsiębiorstwa przemysłowe mają charakter ręko-

dzielniczy, a które fabryczny? Należy przecież, zanim się przystąpi do tworzenia cechów, ściśle rozgraniczyć rzemiosło od cechów. Gdy bowiem to nie nastąpi, trudno będzie wiedzieć, kto ma prawo przystąpienia do cechu. Są wprawdzie ogólne przepisy, co jest fabryka, a co jest rzemiosło, ale ogólnosc ich nie daje żadnej ścisłości. Praktyka nam wykazuje, iż właśnie pod tym względem co chwila powstaje zamieszanie.

Słusznie posel Pachnicke podnosi niepraktyczność w projekcie zamieszczonego przepisu tego brzmienia:

„Wątpliwości, kto ma należeć do cechu, i komu do niego przystąpić nie wolno, rozstrzyga władza nadzorcza”.

A więc — mówi posel — to, czego ludzie fachowi nie potrafili rozstrzygnąć, to ma rozstrzygnąć od razu młody i niedoświadczony asesor? Czyż z tego nie wynikną trudności i niedogodności?

Boć przepisy dalsze uprawniają do zanoszenia zażaleń przeciwko orzeczeniom asesorskim, ustanawiającym uprawnienie przystępowania do cechów. Czyż z tego powodu nie powstanie nużąca pisanina?

Kto powinien rządzić w Austrii?

„Posener Tageblatt” zajmuje się tem pytaniem mało gruntownie, ale za to gorliwie i decyduje, że Austrią powinni rządzić Niemcy. „Posener Tageblatt” przyznaje łaskawie Austrii prawo bytu, dla tego, że istnienie Austrii potrzebne jest do zachowania pokoju europejskiego, żywił zaś niemiecki jest potrzebny dla zachowania państwa austriackiego. Z tego wnioskuje „Posener Tageblatt”, że Austriya będzie mogła tylko wtedy spełnić zadanie pokojowe w dostatecznej mierze, jeżeli Niemcyzna wywierać będzie w tem cesarstwie wpływ taki, do jakiego powołuje ją uzdolnienie i tradycja. Zważywszy, że obecnie Madziarzy na Węgrzech, a Polacy w Austrii pierwszą odgrywają rolę — otrzymamy klucz do zrozumienia nadmiernej, powiedzilibyśmy niemal bojaźliwej ostrożności, z jaką dyplomacya wiedeńska schodzi z drogi wszystkiemu, co by mogło zmusić państwo do rozwinięcia sił niepowszednich. Gdy chodzi o ideę austriackiego państwa, jako całości, nie wchodzi w grę ani Madziarzy ani Polacy, bo dążą oni do własnych celów, przyczem posługują się istniejącymi urządzeniami jako siłą pociagową. Niemiec jest kopciuszkiem, narzuca mu się wszystkie ciężary, jakim sposobem uzyska on swe prawo, niechaj sam radzi.

Po tym wstępie, nacechowanym porówno wielką nieszczerością, jak niesumiennością i nieoglednością zarzutów skierowanych przeciwko Polakom, którzy doprawdy nie mogą „poszczycić” się takimi zdrajcami a la Schönerer i w dobru monarchii Habsburgów upatrują zarazem własne dobro, prawi gorliwiec poznański o obumieraniu sił Austrii, odkąd wpływ Niemców został zneutralizowany. Omówwszy następnie lekceważąco austriacką mowę od tronu dochodzi do wniosku, że Austrii potrzebny jest rząd silny, któryby germanizował. W końcu widzi się „Pos. Tagebl.” zniewolny przyznać,

że monarcha opuszczony został przez Niemców i znamienne swe wywody zamyka następującymi uwagami.

Dla tego dni złote galicyjskiego polonizmu dopóty trwać będą, dopóki Niemcy będą zaślepieni i rozdarci między sobą. Skoro ludność niemiecka nareszcie zrozumie, że przynależne jej dominujące stanowisko w Austrii może zdobyć napowrót tylko pod warunkiem, że pozbędzie się wszelkich dzielących ją momentów i pustego gadania o zasadach i że jako jeden mąż stanie pod czarno-żółtym sztandarem Habsburgskiego domu, — wtedy też nadejdzie godzina, w której Austria będzie mogła wstąpić z swej wymuszonej bierności i tak wewnętrzna jak zewnętrzna politykę swoją będzie mogła zachować od zabagnienia. — Prędzej nie!

Mamy nadzieję, że doniosłość tych zarzuciłych wynurzeń będą umieli ocenić bracia nasi w Galicji i zrozumieją, że niezgoda w własnym obozie i najmniejsze zboczenie z toru austriackiej polityki przysposabia tylko panowanie Niemców w Austrii.

Wybory do Rady gminy na św. Łazarzu.

Połączenie gminy wsi Górczyna z przedmieściem św. Łazarza w jedną gminę pod nazwą św. Łazarza weszło w czyn z dniem 1 kwietnia. Przewodniczącym w tej jednolitej odtąd gminie zamianowany dotychczasowy komisarz obwodowy p. Walther. Skutkiem tej zmiany nastąpić winny nowe wybory na członków reprezentacji w gminie, a dzień później będzie oznaczony. Tymczasem wyłożono do przejrzania listę członków uprawnionych do głosowania, a lista ta jest każdemu dostępną w biurze na św. Łazarzu przy ulicy Parkowej nr. 2 w godzinach urzędowych od d. 2 do 18 kwietnia.

W tym oznaczonym terminie wolno każdemu w listę tę wglądać, a gdy wcale nie zapisany, lub mylnie tak co do imienia jak i nazwiska, natenczas każdemu służy prawo do upomnienia się o tę pomyłkę. Niechaj każdy choćby najuboższy nabierze przekonania, że tu chodzi nie tylko o czyn obywatelski, ale także o troskliwą staranność na przyszłość, i każdy niechaj sam pospieszy w tym czasie do biura, by się przekonać, czy nazwiska jego nie pominięto.

Nie mamy co obwiać w bawelnę — jak to mówią — gdy wypowiemy otwarcie, że o owo połączenie obu gmin postarali się tacy, którym bardzo na tem zależy, aby czysto polska gmina Górczyńska złąła się z gminą św. Łazarza, w trzech czwartych częściach niemiecką, albowiem składają ją przeważnie urzędnicy kolejowi i kramarze lub kupcy, przemysłowcy Niemcy, osiadający obok owego licznego zastępu urzędników, których mają za odbiorców na swe towary i wyroby przemysłowe. Czas okaże, że przy wszelkich uchwałach w tej połączonej gminie, Niemcy będą mieli prze-

wagę, jeżeli rodacy nasi lekkomyślnie i nieogłędnie zaniedbywać będą obowiązków obywatelskich, w unikaniu wyborów lub w dopominaniu się o swe prawa. Niemcy mając urzędników za sobą, będą wywierali wielkie wpływy przy rozmaitych dostawach, powierzaniu robót zyskowych tym, którzy w ich myśli głosować i postępować będą — tym sposobem niejednego zaleznego od nich skłonią do głosowania na reprezentanta Niemca. Jednakże gmina górczyńska jest polską, a posiada obywateli rolników i w innych zawodach niezależnych — niechaj ci sprawę wyborów komunalnych szczerze wezmą w rękę i napominają obojętnych lub zbyt lękliwych, aby się nie dali ustraszyc pokątnym nieraz pogrożkom, tylko śmiało i otwarcie głosują za rodakami, bo im więcej rozumnych a niezależnych rodaków zasiędzie w Radzie gminy, tem większy będzie nacisk i skutek przy wszelkich uchwałach narodowości naszej dotyczących się na Niemców.

Te kilka słów zachęty posyłamy naszym rodakom górczyńskim, niechaj pamiętają o obowiązku obywatelskim, pospieszą do kontroli nazwisk, a potem gdy nadejdzie czas wyborów, zawczasu i zgodnie porozumieją się, kogo wybierać na godnego Reprezentanta w Radzie gminy!

Wiadomości polityczne.

Niemcy. W parlamencie oddano nowy projekt organizacji rzemiosła do dyskusyjkomisyi, która zajmowała się izbami rzemieślniczymi.

Francya. Z Paryża donoszą w sprawie panamskiej, że ponieważ wyniki rewizji w mieszkaniach oskarżonych deputowanych wypadły dla Marea nader niepomysłnie, przeto Maret został w nocy z wtorku na środę aresztowany, aresztowano także deputowanego Viena. Według dowodów, zebranych przez sędziego i zgodnie z zeznaniami Artona. Maret, Naquet, Burdeaux i Barbe tworzyli syndykat do przekupywania członków parlamentu, co Naquet nazywał pracą parlamentarną. — Co się tyczy Rouviera, nie otrzymał on nie bezpośrednio od Artona, a miał dostać 50,000 fr. od barona Reinacha za pośrednictwem byłego ministra rolnictwa Barbe'a. Sędzia śledczy oświadczył wobec komisji parlamentarnej: „Sprawa Rouviera jest bardzo delikatna i bardzo zajmująca. Rouvier nie otrzymał nie wprost od Artona, a Barbe nie żyje. Spodziewam się ten punkt w zupełności wyjaśnić, gdy otrzymam pewne dokumenty od likwidatorów Towarzystwa panamskiego“. Z zeznań sędziego śledczego, poczynionych wobec komisji, podnoszą dzienniki jeszcze jeden szczegół. Sędzia Le Poittevin powiedział o Artonie: „Przez trzy miesiące, w ciągu których zajmują się Artonem, przekonałem się, że ma on przymioty względnej uczciwości. W informacjach swoich zachowuje wi docznie umiarkowania“. — „Exclair“ donosi, że dawny, bardzo znany poseł został w ciągu nocy aresztowany. Nazwisko zachowane jest na razie w ścisłej tajemnicy.

Austria. Kwestya wyboru prezydenta Izby weszła w nowy okres. Kandydatem poważnym na krzesło prezydenta jest hr. Edward Attems, były

marszałek Styryi, członek stronnictwa wierno-konstytucyjnego wielkiej własności. Sfery, które stawiają jego kandydaturę na stanowisku prezydenta, chcą zwiększyć liczbę wiceprezydentów o jednego. Byłoby w tym razie trzech wiceprezydentów, a godności te piastowałby: 1 członek Koła polskiego, 1 Młodoczech i 1 członek katolickiej partii ludowej. Prawdopodobnie tedy zasiadliby na krzesłach wiceprezydentów: Dawid Abrahamowicz, dr, Kramarz i dr. Kathrein.

— Wiedeń, 1 kwietnia. Na nadzwyczajnym posiedzeniu tutajszej Rady miejskiej, które odbyło się wczoraj, odczytał wiceburmistrz Lueger pismo burmistrza miasta Wiednia. Następcą Strobacha będzie pewno Lueger.

— Gabinet hr. Badeniego podał się do dymisji, nie wiadomo, czy cesarz dymisję gabinetu przyjmie, lub komu powierzy utworzenie gabinetu. Powodów do podania się do dymisji należy szukać w trudności, jakie prezes ministrów napotkał przy utworzeniu sobie większości.

Włochy. Włosi zachęcani, zdaje się, przykładem Francji, zaczynają wyciągać na jaw brudy, w których były prezes ministrów Crispi maczał rękę.

Turcja. Położenie w Albanii staje się coraz krytycznijszem.

Czarnogóra. Cetynia 1 kwietnia. Księżniczka Anna Czarnogórska zaręczyła się z ks. Batenbergiem.

RUCH W TOWARZYSTWACH.

* Zwyczajne zebranie Tow. Młodzieży polsko-katolickiej pod opieką św. Stanisława Kostki odbędzie się dnia 4 kwietnia o godz. 7, w starym seminaryum duchownym przy ulicy Seminaryjnej nr. 1. Liczne przybycie szanownych członków pożądane. Goście wprowadzeni przez członków mile widziani. Zarząd.

* Czołem! Miesięczne zebranie Towarzystwa gimn. „Sokół“ w Poznaniu, odbędzie się w środę, dnia 7 bm. punktualnie o godz. 9 wieczorem na sali druha Adamskiego. Wydział.

* Ćwierćroczne walne zebranie Towarzystwa Młodych Przemysłowców w Poznaniu odbędzie się w poniedziałek, dnia 5 kwietnia wieczorem punktualnie o godz. 8 i pół na sali p. Adamskiego przy ulicy Wrocławskiej nr. 18. Na porządku obrad. Sprawozdania z ćwierćrocznej czynności zarządu i inne ważne sprawy. Zarząd.

* Jerzyce. Zwyczajne zebranie Towarzystwa Śpiewu „Halka“ w Jerzycach odbędzie się w poniedziałek, dnia 5 b. m. o godzinie pół 9 wieczorem w lokalu Towarzystwa u p. Wdowczak. Na zebraniu tem będzie miał wykład p. dyr. Zaremba „O śpiewie“. Szanowni członków proszą o liczne i punktualne przybycie. Zarząd.

* W Jerzycach utworzyło się Towarzystwo szewców i pracowników we wszelkim towarze skórzanym, zarazem Kasa pomocnicza dla chorych. Na zebraniu, na którym uchwalono ustawy, obrano Zarząd, i to: pp. Helfera jako prezesa, Rüdigera jako skarbnika, Roecherta jako sekretarza, Bittermanna (ze św. Łazarza) i Eoznera jako rewizorów kasy. Następne zebranie odbędzie się dnia 5 kwietnia w lokalu Stebnera przy ul. Jadwigi nr. 16. Wszystkim panom szewcom i pracownikom w towarze skórzanym zwracamy uwagę na to Towarzystwo i zachęcamy do licznego w niem udziału. Z polecenia P. Roechert, sekretarz.

* Winiary. Zwyczajne zebranie Tow. Przemysłowców w Winiarach odbędzie się we wtorek, dnia 6-go kwietnia r. b. w lokalu p. A. Piotrowskiego w Urbanowie o godzinie 8 wieczorem. Na porządku obrad odczyt. Liczny udział szanownych członków pożądany. Goście wprowadzeni przez członków mile widziani. Zarząd.

Z wielkich dni.

Powieść historyczna według dzieła J. S.

Rzeczywisty zaś dowód dobrego dla hrabiego Mieczysława usposobienia dał car, przyobiecując przybyć na festyn wraz z swą małżonką. Hrabia wystąpił wspaniale na przybycie monarchy. W świetnych salonach kręcili się tłumnie dygnitarze rosyjscy w galowych od złotych haftów błyszczących mundurach, a magnaci polscy wystąpili w strojach narodowych; piękny wieniec kobiet, strojnych kosztownymi kamieniami uzupełniał wspaniały obraz. Hrabia Mieczysław, mężczyzna dorodny, nieco już siwiejący, stał w środku salonu przyjmując gości; w miłym tym obowiązku depomagała mu ochoczo małżonka jego, młodsza od niego o lat dziesięć — kobieta niezwyklej urody, w której nie wiele szczerbopoczyniły lata. Za nimi stała ich córka Jadwiga, o modrem oku i jasnym włosie. Uroczę to było dziewczę, otoczone powabem wrodzonego wdzięku i słodyczy; nie dziw, że otaczał ją zawsze rój młodzieży — tem bardziej, że była dziedziczką książęcej fortuny. W chwili, gdy hrabia był przyjął kilku nowo przybyłych, pojawił się we drzwiach wiodących do salonu marszałek dworu i dał znak hrabiemu.

Hrabia natychmiast pobiegł z swą małżonką do przedsionku. Jadwiga podążyła za rodzicami biorąc z ręki lokaja wspaniały bukiet.

Marszałek dworu oznajmił w sam czas, iż carsstwo zajęchali. Hrabia stał w chwili, gdy powozy zajeżdżały przy stopniach powozu, a panie witały przybyłych na progu.

Mikołaj podał rękę hrabiemu, a carowa z wdzięcznym uśmiechem wzięła bukiet z rąk Jadwigi i złożyła pocałunek na czystym jej czole.

Mikołaj szarmancko posunął się do hrabiny, a podawszy jej ramię wprowadził ją na salony, podczas gdy hrabia z uszanowaniem towarzyszył carowej.

Po krótkiej, ale bardzo ożywionej i zdaje się serdecznej rozmowie, car oddał się z salonu, aby przyjąć u drzwi wchodowych ks. Konstantego, który dopiero co był przybył w towarzystwie swej małżonki, księżny Łowickiej. Książę Konstanty robił wrażenie wielce niesympatyczne. Silnie zbudowany, siadły, z twarzą wybitnego typu moskiewskiego o oku ponurem i groźnym, nie mógł budzić sympatii.

Uściskał on serdecznie cara, który witał go z szacunkiem należnym starszemu bratu, a potem podał ramię księżnej Łowickiej, prowadząc ją do carowej, która z wielką serdecznością uściskała uroczą księżną.

Po tych powitalnych ceremoniach przedstawiał hrabia kolejno wszystkich obecnych. Książę Konstanty, który jeszcze był surowszym w obejściu, niż Mikołaj, zmuszał swą okrutną twarz do uprzejmego śmiechu, naśladując w tem Mikołaja, który nagiął swe twarde rysy do wyrazu dobroci. — Carscy bracia krążyli pomiędzy zebranymi i rzucali tu i owdzie uprzejme słowa — które przyjmowano ze strony magnatów i szlachty z uszanowaniem, lecz z rozmaitemi uczuciami. U hrabiego Mieczysława zgromadziło się bowiem towarzystwo najróżniejszych politycznych przekonań.

W chwili, gdy Mikołaj zaszczycał rozmową jedną z dam i właśnie był skończył dyskurs, pod-

szedł do niego książę Konstanty wiodąc za sobą dorodnego wysokiego mężczyznę, w rządowym galowym stroju. Mężczyzna mógł liczyć około 35 lat.

— Waszej Wysokości, pozwalam sobie przedstawić radcę dworu Melińskiego, jednego z najdzielniejszych moich urzędników, który nam znakomite oddał usługi, a jeszcze i nadal świadczyć je nam będzie. Polak on — ale widzi szczęście swej ojczyzny pod Waszą opieką, jego przekonania nie minęły bez echa i przyczyniły się do utrwalenia porządku rzeczy — polecam go Waszym carskim względem.

Mikołaj przywitał przedstawionego łaskawie i wpatrywał się bystro w piękną i inteligentną twarz Melińskiego, w jego czarne błyszczące oko, które pod wzrokiem carskim skryło się pod powieką. — Potem car przemówił do radcy stanu:

— Kogo mi mój drogi brat poleca, jako wernego poddanego, ten może zawsze liczyć na moją łaskę; cieszy mnie, że pana poznaję, panie radco stanu, jestem pewny, że nie zawiedziesz nadziei pokładanych w tobie.

— W każdym razie — odrzeczł radca stanu głęboko się kłaniając — będę się starał odpowiedzieć zaufaniu, jakie carska mość we mnie pokłada.

— Jesteś żonaty? — pyta Mikołaj — carowa najniezawodniej chętnie przyjmie powitanie od żony pańskiej.

— Niestety, nie mam jeszcze żony — odrzeczł pan Meliński — dotąd myślałem tylko o mych obowiązkach dla mej ojczyzny i dla Waszej Carskiej Mości!

(Ciąg dalszy nastąpi).

* Gostyń. Szanownych członków Tow. Przemysłowego uwiadomiam się uprzejmie, że posiedzenia odbywają się co niedzielę punktualnie o godz. 8 w lokalu p. M. Jankiewicza. Prosimy bardzo o liczne uczęszczanie na takowe. Zarząd.

Wiadomości z bliska i z daleka.

Poznań, dnia 3 kwietnia.

Uczmy dzieci pisać i czytać po polsku.

* Z teatru. Znakomita śpiewaczka uznana przez krytyki paryskie i berlińskie p. Pani Pache-Paszkowska, znana i u nas z koncertu danego przed kilku dniami, da drugi koncert w teatrze naszym w niedzielę, dnia 4 b. m. o godz. 12 w południe. Ponieważ w uzupełnieniu usłyszymy jeszcze deklamację „Pesynista“, którą wygłosi p. Ryger, jako też wesołą nader komedię „O Józio“, nie wątpimy, że publiczność życzliwie powita powyższy koncert i zapewni salę po brzegi. — W niedzielę wieczorem: „Dzisiejsi“ i „Hanusia“.

* Poznań. (Urząd stanu cywilnego, dnia 2 bm.) Zapowiedzi: Czel. stol. W. Michler z A. Hohnstein. Syna: Szafn. poczt. Stef. Dziubała. Rob. A. Lipiński. Córka: Cygarn. Sylw. Michalski. Pom. mal. A. Tsimski. Umarli: Wiaś. dorożek A. Hanschel 63 l. Książkowy Wł. Wrześniewski 49 lat. St. Niedzielska 4 lata.

* Na „Chleb św. Antoniego“ nadesłali: N. N. z Nakła 40 fen., W. Stachowski z Kowalka pod Zaniemyślem 1,90 mk., Ignac. Cioyka z pod Gliwicz 3 mk., E. Jackowski z Sorau 5 fen.

* Na kościół w Jerzyczach nadesłał p. E. Jackowski z Sorau 50 fen.

* Na kościół w Szamocinie nadesłał p. E. Jackowski z Sorau 50 fen.

* Na kościół w Mądrem nadesłał p. E. Jackowski z Sorau 50 fen. — Razem złożono dotychczas 602,66 m. Prosimy o dalsze ofiary.

* Na czytelnie ludowe nadesłali z parafii Ślesieńskiej: N. N. z Samsiejna, Kaczmarek z Ugody, Zbierski, Krawczyński z Ślesina po 1 mk., Sztyma, J. Górny, A. Pac, Nowak, Michalek, Sell, Lewandowski, W. Kubiński, Bartz, Drozdowski z Ślesina, Żabińska z Strzelewa, Oszybski z Ugody, Rogowski, Szewc z Gumnowie, Szlapiński z Kazina, Gołębiowski z Michalina po 50 f., W. Kubiński, W. Grochowska z Ślesina po 30 f., Przybylski, Straszynski z Ślesina po 20 fen., Porazińska z Ślesina po 25 fen., za zniszczone książki 2 mk., X. Gryglewicz 2,75 mk., razem 18 mk. — Dotychczas złożono 77,20 mk.

* Poznań. Na targ piątkowy doprowadzono i dowieziono: 25 bydła, 160 tucznych wieprzy, 190 warchołków, 236 prosiąt, 60 cieląt, 7 skopów. Za bydło płacono dz. 30 mk., za tuczniaki do 39 mk., za cielęta do 40 mk., za skopy do 20 mk. za ctr. żyw. wagi bez cła. Za maki pastewne płac: za rzana 4,10 mk., pszena 4,20 mk., kucy lniane 5,40 mk., rzepiowe 4,40 mk., bawełniane (58—62 proc.) 5,85 za ctr. Za perki 1,75 do 2 mk., za perki na paszę 1,10—1,20 mk.

* Poznań. Władza policyjna rozporządziła, że na tabliczkach u wozów obok nazwisk właścicieli mają być wypisane całkowite imiona, kto się nie zastosuje do tego rozporządzenia podpada karze policyjnej.

* Poznań. Woda we Władzie prawdopodobnie dojdzie znów do tej wysokości, jak była przed trzema tygodniami — łąki po obu stronach drogi ku Dębnie znów ulegną zalewowi — potwierdza się bowiem wiadomość, że pod Kclem w Królestwie Polskim woda urosła na 6 stóp. Dziś wodomierz przy moście Chwałiszewskim wskazywał 2,80 mtr.

* Odczyt p. prof. Morawskiego: „O uniwersytecie Jagiellońskim“ ściągniętą na salę Lamberta nie tak liczną publiczność, jak tego się spodziewano. Po ukończeniu odczytu damy obszerniejszy referat, dziś wieczorem ciąg dalszy odczytu. W niedzielę będzie wykład p. prof. Tarnowski z Krakowa o słynnej powieści Sienkiewicza: Quo vadis?

* W poniedziałek występuje na sali bazarowej fortepianista, rodak, słynny Raul Koczalski. Przesłano nam wyciąg ze świadectw i sądów, jakie wydały o grze młodziutego artysty największe powagi muzyczne — wszyscy godzą się na jedno, iż Raul jest artystą niezwykłego uzdolnienia, który pokonuje wszelkie trudności z zadziwiającą łatwością.

* W lombardzie miejskim odbywał się będzie po cząwszy od poniedziałku aukcja przepadłych zastawów i to od nr. 44750 do nr. 51960.

* Zwracamy uwagę czytelnikom naszym na ogłoszenie pani S. Jankowskiej, polecającej swój skład bielizny i krótkich towarów do ubrania oraz fabrykę pończoch.

* Z Owińsk do Poznania przeniesiono biuro komisarjatu obwodowego, a utworzono je od 1 kwietnia na Piekarach pod nr. 5.

* Stowarzyszenie polskiej młodzieży w Paryżu przypomina społeczeństwu polskiemu, iż należałoby prześledzić zwłoki Słowackiego do Krakowa.

* Tor kolejowy z Lignicy przez Seinawę (Steinau), Winnicę (Winzig), Wąsosz (Hernstadt), Rawicz do Kobylna (z dwiema odnogami z Miejskiej Górki do Gostkowa, a z drugiej strony do Pakosławia) zrewidowano i uznano za dobrze wytknięty. Kolej tej budować będzie firma Lenz. Projekt na dworce osobno będąc obdane. Kolej ta ma kosztować 8 i pół miliona mk. Roboty rozpoczęte będą na kilku punktach od razu, tym sposobem prace długo nie potrwać.

* Srem. Aptekarz p. Edmund Dzierżowski, sprzedawczy aptekę na przedmieściu Mokrem pod Toruniem, kupił aptekę w Śremie i otrzymał na nią już koncesję od kr. rejencji.

* W Daszewicach I jest dowy dzierżawienia polowanie na 3000 morgów. Zgłoszenia przyjmuje sołtys tamtejszy, p. Zmudzinski.

* Trzemeszno. Dnia 24 kwietnia idzie pod młotek wioska Lubin — może który z rodaków kupi tę włość, obszaru 700 morg. Ziemia wszystka buraczana, położona tuż nad zsozą, można by także rozparcelować. Na 400—500 morg znaleźć się łatwo nabywcy, a folwark pozostały nie trudny byłby także do pozbycia. Na Lubinie jest zimowych zasiewów 240 morg, 50 morg koniecinny, inwentarz. — Tyle nam donoszą z Trzemeszna. Do słów powyższych możemy dodać, iż znany z wioską bardzo dobrze i sąd pochlebny, o niej wydany — sumiennie możemy potwierdzić.

* Ostrowo. Wystawa zabawek i najrozmaitszych przedmiotów z drzewa i tektury otwartą jest od 1 do 7 kwietnia codziennie od godz. 4—6 na sali posiedzeń Rady miejskiej. Są to dowody zręczności uczniów szkolnych. Wydział tej nauki odbywa się pod kierunkiem nauczyciela Rodego i coraz więcej się rozwija. Warto naśladować po szkołach wiejskich.

* Toruń. Na przedmieściu toruńskim Mokrem zameldowano policji 80 osób chorych na chorobę spowodowaną spożyciem wleprzyny trychinowatej. Dwie osoby dotychczas umarły.

* Toruń. Kolej konna zamieniona będzie na elektryczną. Kosztorys wynosi sumę 200 tys. mk. Urządzenie całe kosztować ma 450 tys. mk. a roboty wykonać ma firma Towarzystwa elektryczności z Dyseldorfu. Siłę elektryczną wytwarzać będzie prąd wody strumienia spadającego z 11 metrowej wysokości do Wisły, który jak obliczono ma siłę 100 koni, to znaczy koni parowych.

* Świecie. Nasz kandydat pan Sas Jaworski otrzymał 506 głosów nad absolutną większość. — „Geselliger“ donosi, iż na torze kolejowym znaleziono zwłoki nauczyciela Grüttnera. „Geselliger“ rzucił podejrzenie na polskich robotników.

* Polacy na obczyźnie przebywający będą mieli sposobność przysłużyć się polskiemu słowu Bożemu i wypowiedzieć się po polsku w podanych poniżej miejscowościach: W Wolmirsleben od 1 do 8 kwietnia, w Oschersleben I od 8—16 kwietnia, w Hadmersleben I od 16—25 kwietnia, w Hoetensleben od 15—20 maja, w Hamersleben od 20—25 maja, w Hettstedt I od 2—8 kwietnia, w Delmenhorst I od 8—16 kwietnia, w Blumenthal I od 16—23 kwietnia, w Wilhelmsburg I od 23—29 kwietnia, w Grünhof od 30 kwietnia do 7 maja, w Bitterfeld I od 7—14 maja, w Halle I od 14—19 maja, w Stassfurt I od 19—26 maja, w Quedlinburg I od 26—29 maja, w Altenburg I od 1—5 maja, w Jena od 6—13 maja, w Apolda od 13—20 maja, w Aschersleben od 20—25 maja.

* Tani środek desinfekcyjny. „Berliński tygodnik weterynaryski“ podał obszerniejszy artykuł o doświadczeniach przeprowadzonych na Wszechnicy w Rzymie co do skuteczności dymu jako środka desinfekcyjnego. Przekonano się mianowicie, że dym niszczy niefyko zarodki chorobotwórcze, znajdujące się w powietrzu, na ścianach i na materjach odzieżowych w szparach ścian, mebli itp. lecz oddziaływa też niszcząco na wydzielinę chorób. Bacynus dyfteryyczny i wywołujący zapalenie śledziony ginie w dymie w godzinie, bacynus tuberkuliczny i bakteryje szczyjne w dwóch godzinach, jeżeli znajdują się na powierzchni ścian, a w dwa razy tak dłużej czasie, jeżeli znajdują się w szparach. Stwierdzono radto, że dym z pomiędzy wszystkich środków desinfekcyjnych w postaci gazów, stoico do skuteczności daleko wyżej, niszczy nawet produkt chorób, przebiega się przez tkaniny i jest środkiem tanim. Atoli chcąc osiągnąć rezultaty skuteczne, należy spełnić warunki następujące: 1) dym musi działać przynajmniej przez 36 godzin; 2) musi być co 12 godzin odnawiany; 3) lokal mający się wydmieć, musi być szczelnie zamknięty; 4) trociny które się spala, muszą być dość wilgotne, w takim bowiem razie wydają dym biały, nie czerniący ścian i mebli. Wskazówki te podaje prof. wszechnicy rzymskiej Palozzi, a nadając się one w pierwszym rzędzie do desinfekcji wagonów kolejowych i stajen, gdzie nie potrzeba tyle ogledności, co w pokojach. Z tego widać, że wyśmianie okadzanie chorego nie jest zupełnie bez znaczenia.

* Berlin. Donosi „Posener Tageblatt“, że socjaliści odbyli zebranie w Berlinie i na niem zgodzono się na ogłoszenie rezolucji następującej: „Socjaliści protestują z całą stanowczością przeciwko wykreśleniu władz pruskich wobec narodowości polskiej. Żądają oni wolnego wykonywania praw, przy rozbiórce Polski poręczonych i zobowiązują się wszelkimi siłami dążyć do tego, żeby nieusprawiedliwione a przeciwnie kulturze wykreślenie, jaknajrychlej usuniętymi zostały.“

* Warszawa. Właściciele plantacji chmielu zawiązali się w Towarzystwo akcyjne i mają zamiar urządzić wywóz chmielu za granicę. Od niedawnego czasu zajęto się uprawą chmielu, jako gałęzią rolnictwa bardzo zyskową i Królestwo Polskie już znaczne sprząta ilości tego towaru, a jest on dobry i chętnych znajduje kupców.

* Kreta — a cenzura turecka. Na wzór osławionego Jankulio cenzora, satrapy warszawskiego, który obecnie uzyskał odwołanie z urzędu — postępuje i władza turecka a osmieszyla się w przypadku następującym: W Carogrodzie daje przedstawienia francuskie towarzystwo teatralne operetkowe, który dawało na scenie operetkę „Piękna Helena“ Offenbacha. Cenzor teatralny w scenie w chwili podróży Menelausa do Krety, wykreślił wykrzyk: „Marz do Krety!“ i wszadził w to miejsce: „Marz do Chin!“ — To tak samo, jak kiedyś we Warszawie trucizny „kwas pruski“ nie wolno było nazwać tem oznaczeniem publicznie w piśmiech dla tego, że Prusy z Rosją były w serdecznej przyjaźni.

* O sejmie bułgarskim kreślą pisma rosyjskie następujący ciekawy obrazek. Deputowany bułgarski pobiera dziennie 20 fr. w złocie i ma tym sposobem w ciągu 2 lub 3 miesięcy, które spędza w Rosji na posłowaniu, najmniej 12 0 fr. dochodu. Z tego korzystają próżniacy wszelkiego rodzaju, ludzie niedowarzeni i wykołajeni, figury bez stanowisk i utrzymania — i starają się wszelkimi siłami o mandat poselski, aby na tej drodze przysięść do kawałka chleba i bytu bez troski. Kadencja sejmowa trwa pięć lat, więc wybrańcy narodu zapewniają sobie wygodne posady na dłuższy czas z zapłatą wynoszącą najmniej 5 × 1200 = 6000 fr., z czego nie tylko wyżywić się mogą, ale nawet spore sumki na czarną godzinę sobie odkładają, gdyż pokarmy w Bułgarii nie są wcale drogie. Rzadko się wydarzy, aby poseł bułgarski wydał dziennie więcej niż 1 fr. Zwykle zbiera się kilku takich jegomościów i mieszkają wspólnie w szynkowni lub gdzie w zaułku, ciśnąc się razem w jednej izdebce, śpiąc na słomie i żywiąc się chlebem, cebulą i czosnkiem, co nie wiele kosztuje. Tylko na niedzielę lub święto pozwalają sobie zacić ci meżowie zbytku, kupując na 5 lub 6 osób ze 3 funty baraniny. Specyały, którymi się raczą, wydają taką woń, że na posiedzeniach Izby ministrów, którzy już więcej cywilizacyi liźnęli, co chwila zmuszeni są ślać sobie nos chustkami.

* Kalendarz. Niedziela 4 go kwietnia: Izydora b.

Wschód słońca o godz. 5 minut 29, zachód o godz. 6 minut 38.

Poniedziałek 5 kwietnia: Wincentego Fer., Ireny m.

OBRONA PRAWNA.

* Panu A. Wierz. odpowiadamy na zapytanie z d. 27 marca: Wyrok przeciw Panu zapadły stał się prawomocnym i od nałożonej Panu kary nie już Pana uwolnić nie może.

* Abonentce „Wielkopolanina“ P. K. w Poznaniu odpowiadamy: Zapytanie jest tak niedokładne, że do kładnej odpowiedzi udzielić nie możemy. Jeżeli Pani jesteś służącą, i choroby się nabawiła przez służbę, albo z powodu służby, to kosztów leczenia, ani też innych strat od zasług Pani odrzucać nie wolno; ale jeżeli choroba z innych przyczyn powstała, to potrącenie kosztów i strat jest dozwolone.

* Panom F. S. i D. L. odpowiadamy na zapytanie z dnia 28 marca r. b. Jako stelmach i kowal jesteście Panowie samodzielnymi, nie stoicie pod władzą ojcowską i nie zostajecie utrzymywani przez kogokolwiek z iaski lub z obowiązku, lecz sami sobie na utrzymanie zarabiacie, zatem przedstawiacie tak zwanych ojców domowych (patres familias) i jesteście do opłacania podatku szkolnego obowiązani.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

* „Poradnika Gospodarskiego“ wyszedł z druku nr. 13 i zawiera: Zaproszenie do przedpłaty. — Lubin kiszony jako pasza, (Dr. Tad Szuldrzyński z Bolechowa.) — O gorzelniach spółkowych. (T. Swinarski z Dopiewca.) — Jeszcze w sprawie miodnej rośliny Phacelia tanacetifolia. Dla czego cukrowe buraki na przyrównanie wiosną oborniku idą zrazu zawsze słabo? Gdzie można nabyć maszynkę do ucinania rogów oraz wskazanie innego korzystniejszego sposobu pozabawiania bydła rogów? Uwagi dotyczące uprawy brzozy. Jak i w jakim przeciągu czasu działa eseryna u koni przeciw kolce? — Praktyczne i teoretyczne kursa dla kowali (kucie koni). Wiadomości z praktyki o używaniu superfosfatu na powschodzone rośliny. Kilka słów o używaniu kwasu fosforowego obok obornika. — Kore-spondencya Redakcyi. — Ceny zboża i płodów rolniczych. — Ceny bydła w Poznańskim. — Ogłoszenia.

* „Biblioteki Powieści“ wyszedł drukiem nr. 14 i zawiera: „Krewni“, powieść przez J. Korzeniowskiego. „Czerwony Testament“, powieść przez autora „Rodziny Lanquierów“ i „Lekarza Oblakanych“, (przekład z francuskiego). „Tajemnica księdza Fauvel“, powieść, (przekład z francuskiego) Z bieżącej chwili. (W sprawie bibliografii naszej. Ulepszonego Tuberkułina dr. Kocha. Z Grecyi.) Rozmaitości. Kądek humorystyczny. Szarada. — Cena „Biblioteki Powieści“ wynosi na wszystkich pocztach 75 fen. ćwierćrocznie.

* „Samouczek języka niemieckiego.“ Pod tym tytułem wyszła drukiem metoda Plato v. Reussnera do nauczania się czytać, pisać i rozmawiać po niemiecku w 3 miesiącach bez pomocy nauczyciela. Warszawa, wydanie czternaste bez zmiany. Cena kopiejk 60. — Taki sam „Samouczek“ polsko-francuski wydany pracą i nakładem tegoż autora. Nabyć można w księgarniach. Za sposób, w jaki jest ułożona ta nauka języków, autor otrzymał liczne uznania.

Za wszelkie podane ogłoszenia oraz reklamy Redakcyi nie bierze żadnej odpowiedzialności.

(Nadesłano.)

Dziewiętnaste stulecie mianują zazwyczaj wiekiem nauk przyrodniczych i rzeczywiście jest zdumiewającym, jak wiele wynalazków poczyniono na polu nauk przyrodniczych w ostatnich dziesiętnościach lat. Takim wynalazkiem, który wyświadcza coraz więcej dobrodziejstw jest lanolina, która swe szerokie rozpowszechnienie zawdzięcza tej okoliczności, że pielęgnowanie skóry coraz więcej nabiera znaczenia. Lanolina posiada też same składniki co naturalny tłuszcz skóry, a więc zastępuje go wybornie w tych przypadkach, w których skóra traci tłuszcz. Dla tego też jako środek upiększający niezmiernie szybko rozpowszechnił się lanolino-toaletowy krem lanoliny, stając się niezbędnym tak dla dorosłych jak i dla dzieci. Przy zakupie lanolino-toaletowego kremu lanoliny, którego można dostać we wszystkich aptekach i drogeriach w tubkach i puszkach, należy baczyć przede wszystkim na to, aby każda tubka i puszka opatrzoną była poręczającym znaczkiem ochronnym „piersieniem z strzał“.

(NADESLANO.)

Gdy zbliżająca się wiosna upiększa i odmładza całą przyrodę, tak też i każda kobieta uczuwa chęć nadania swemu otoczeniu jak największego połysku. Ten połysk osiągnie się najlepiej najulubieńszym środkiem do czyszczenia „amorem“, przez który każdy kruszec i sprzęt otrzymuje natychmiast świetny połysk i nowy wygląd. Amora do czyszczenia i błyszczenia kruszczów można dostać wszędzie w dużych i małych paczkach.

(NADESLANO.)

10,000 m., trzecia główna wygrana tumskiej loteryi w Metz, padła przy ciągnięciu od 13—16 bm. na nr. 32971 do tak często szczęśliwej kolektki przedsiębiorstwa bankowego Ludwika Müllera & Co., Berlin, Breitestrasse 5. — Szczęśliwy wygrywający jest biednym rzemieślnikiem w małym miasteczku fabrycznym w Westfalii. Szczęście Glücksmüllera do wygranych sprawdza się przez to ponownie.

M. Lohmeyer ma najlepsze maszyny do szycia i welocypedy. (Poznań, ul. Wiktoryi 10) Przed zakupem niechaj nikt nie zaniedba zażądać katalogu bezpłatnie. Spłaty ewent. mk. 4,— miesięcznie.

Jedwabne materye wszelkiego rodzaju, aksami, plusy, welwet, odstawia osobom prywatnym w każdej mierze **von Elten & Keussen**, fabryka i handel, Orefeld. Należy pisać po próby, i oznaczyć dokładnie, co się życzy.

Przewielebnemu Duchowieństwu, Krewnym, Przyjacio-
łom i wszystkim osobom co tak licznie wzię udział w po-
grzebie ś. p. najdroższego ojca naszego, składamy serdeczne

„Bóg zapłać!”

Dobielińskie.

Konarzewo, dnia 31. 3. 1897 r.

W poniedziałek, dnia 5 kwietnia r. b. o godz. 8-mej od-
prawi się w kościele Farnym

msza św. żałobna

za spókoj duszy ś. p.

Marty Wyszynskiej.

Matka.

Rechnungs-Abschluss

der
Gemeinsamen Ortskrankenkasse No. 3
pro 1896.
(Transport-, Verkehrs- und Handelsgewerbe etc.)

a) Einnahmen:	Mark	Pf.
Kassenbestand für den Anfang des Rechnungsjahres (ausschliesslich Reservefonds)	900	88
Zinsen v. Kapitalien u. sonst. belegten Geldern	15	50
Eintrittsgelder	947	60
Gesamtbeiträge ausschliesslich Zusatzbeiträge	27798	59
Zusatzbeiträge für Familienunterstützung	—	—
Ersatzleistungen für gewährte Krankenunterstützung	223	01
Ersatzleistungen von Berufsgenossenschaften	214	26
Aus verkauften Werthpapieren pp.	4482	40
Aufgenommene Darlehne, Vorschüsse pp.	—	—
Sonstige Einnahmen	399	80
Summe der Einnahmen	34982	04
b) Ausgaben:		
Für ärztliche Behandlung	4204	60
Für Arznei und sonstige Heilmittel	3352	43
Krankengelder: a) an Mitglieder	9793	30
b) an Angehörige der Mitglieder nach § 7 Absatz 2 des Gesetzes	937	66
Unterstützungen an Wöchnerinnen	62	40
Sterbegelder	1119	20
Kur- und Verpflegungskosten an Krankenanstalten	4167	05
Fürsorge für Rekonvaleszenten nach Beendigung der Krankenunterstützung	—	—
Ersatzleistungen für gewährte Krankenunterstützung	154	—
Zurückgezahlte Beiträge und Eintrittsgelder	68	26
Für Kapitalanlagen, Zuführungen zum Reservefonds	5799	70
Zurückgezahlte Darlehne pp.	—	—
Verwaltungsausgaben: a) persönliche	4473	45
b) sächliche	678	56
Sonstige Ausgaben	72	55
Summe der Ausgaben	34883	16
c) Abschluss:		
Summe der Einnahmen	34982	04
Summe der Ausgaben	34883	16
Ergibt am Schluss des Rechnungsjahres Kassenbestand	98	88
Hierzu der Bestand der Reservefonds mit	27628	57
giebt Gesamtbestand	27727	45

Im Laufe des Jahres sind ausser den arbeitsfähig gebliebenen erkrankten Mitgliedern 707 männliche und 130 weibliche Mitglieder erkrankt und während 13533 Tagen unterstützt worden. An Ehefrauen von solchen Kassenmitgliedern, welche der Kasse mindestens 6 Monate lang angehören, wurden 180 Krankenscheine verlangt und darauf freie ärztliche Behandlung, Arznei- und Heilmittel, ohne besonderen Beitrag gewährt. Sterbegeld wurde für 23 verstorbene Mitglieder und in 5 Fällen für verstorbene Ehefrauen von Mitgliedern gezahlt. Durchschnittlich waren 1952 Mitglieder vorhanden. Die Beiträge betragen 25¹⁰/₁₀ Prozent des durchschnittlichen Arbeitsverdienstes der Mitglieder.

Posen, den 3. April 1897.

Der Vorstand
der gemeinsamen Ortskrankenkasse No. 3.
Aug. Dittlich.

Parcelować będziemy:

W sobotę 10 kwietnia r. b. od godziny 8 rano: **Koninek per Lekno** stacya kolei Wągrówiec, 670 mórg z budynkami, (5208)

W poniedziałek, 12 kwietnia r. b. o godzinie 10¹/₂ przed południem **gospodarstwo w Posługowie p. Janówcem** stacya kolei, 172 mórg z dobrymi budynkami, tuż przy szkole.

We wtorek, 13 kwietnia r. b. od godziny 11 przed południem dalsza parcelacya **Złotowa pod Barcinem** stacya kolei Guldendorf, 500 mórg najlepszej kujawskiej ziemi bez budynków.

W środę, 21 kwietnia r. b. dalsza parcelacya w **Margoninie** stacya kolei Chodzież (Colmar i. P.) posiadłość nr. 185/186, 560 mórg ziemi z 5-ma osobnymi murowanymi zabudowaniami i 117 mórg najlepszych nadnoteckich łąk, wszędzie na miejscu. — Nabywcy wpłacają najmniej 1/3 ceny kupna, resztę według umowy.

Spółka Rolników Parcelacyjna
eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht.
Poznań, ul. Podgórna nr. 13, I p.

Kawaler, katolik, lat 26, przystojny, zajmujący posadę z pensją 2000 mk. szuka w celu matrymonialnym **panny** młodej, przystojnej z posagiem. Łaskawe oferty z fotografią uprasza się pośle restante **Warszawa dla „Arkadiusza”**. (5236)

Od lipca potrzebny **radzca rutynowany** żon. do samodzielnego zarządu w Księstwie. (Wpisowego nie pobieram). Kantor **Jadwigi Szymańskiej** zamężnej Niedzielskiej, Poznań, ul. Piekary nr. 6.

Tanio! Kupujcie u swoich. Tanio!

Franciszek Jagła w Krotoszynie,
ulica Kaliska nr. 13,

poleca niniejszem Szanownej Publiczności miasta Krotoszyna i okolicy swój jedynie polski na całą okolicę dobrze zaopatrzony

skład garderoby męskiej i dla chłopców,
kapeluszy i t. d.

Zwracam także uwagę na mój

wielki skład sukna

z krajowych i zagranicznych fabryk,
i że wykonuję wszelkie zamówienia w najkrótszym czasie podług najnowszych żurnali.

Skora rzetelna usługa!

P. P.

Szan. Publiczności miasta Poznania i okolicy donoszę uprzejmie, że dnia dzisiejszego utworzyłem dla wygody mojej klienteli drugi skład chleba, butek i ciast. Polecając moje przedsiębiorstwo jak najprzejmiej, kreślę się z wysokim szacunkiem **K. Sporkowski**, ul. Wianeczka 35, obok ratusza. (5251)

Reklamacje

podatk., kontrakty, wnio-
ski, i wszelkie sprawy sa-
dowe pisuje po cenach przystęp-
nych. **Fr. Mellin**, W. Gar-
bary 14, I. Biuro ludowe.

Znanym jest

Müller ze szczęścia

dla grających!
Wielka loterya
pieniężna

celem odświeżenia zboru św.
Willibrorda w Wesel.

28,074 wyg. i 1 prem. w 3 kl.

Największa wygrana w naj-
pomysłniejszym razie

250,000 marek

150,000 marek 50,000 marek

100,000 marek 40,000 marek

75,000 marek 30,000 marek

i t. d. ogółem

1,410,840 marek.

Clagn. I kl. 8 i 9 kwietnia.

Losy do I klasy kosztują: 1/4

mk. 6,60, 1/2 mk. 3,30. Pełne

losy ważne do 3 klas: 1/4 m.

15,40, 1/2 mk. 7,70.

Losy do **Berlińskiej i**

Królewieckiej loteryi

na konie po 1 mk., 11 lo-

sów 10 mk. Porto i lista do

każdej klasy 30 fen. poleca

Ludwig Müller & Co.,

przedsiębiorstwo bankowe,

Berlin, Breitstrasse 5,

przy Zamku Król.

Pojazdy i bryczki

w najrozmaitszych fasonach i naj-
większym wyborze poleca

A. Dzieciuchowicz

w Poznaniu, ul. Wrocławska 15,

(Hotel Saski).

Jęczmień,

Chavalier,

do siewu ma na sprzedaż (5248)

Dominium Plewiska

pod Poznaniem.

200 skrzypiec

z czystym pełnym

głosem, najdosown.

na koncerta, jak ró-

wnież nadających się

dla początkujących i

nauczycieli, z smy-

czkiem, kalafonią,

podstawką do nut,

pudełkiem i przyrzą-

dem do nastrajania

oddaje tylko za **6,50 mk.**

sztukę. Skrzypce, nie odpowia-

dające życzeniom, odbieram

natychmiast napowrót. (5246)

S. Kommen,

Strassburg in Els.

Potrzebni zaraz: **3 pisarzy** gosp. do znacznych dóbr. **3 włó-
darzy** na ordynary. **4 ogro-
dników** kaw. **Gospodynini** do
sam. zarządu. **Kowal** kawaler
na 200 mk. **Stelmach** kaw.
na 55 tal. **Służący** kaw. na
90 tal. **Kucharz** kaw. na 120
talarów. **Panna** służ. na 60 t.
Bona na 200 m. Agenc. **M. W.
Karwat**, Poznań, Piekary nr. 4.

Drzewo

porządkowe i opałowe,
piece, cegły, deski, da-
chówki, drzwi, okna itd.
i wszystkie części z rozbioru
domu, są na sprzedaż: **ulica
Wrocławska nr. 5/6.**
Przedsiębiorca **Gapeki.**

Drzewo rozmaite,

na opał i do użytku,
różne drzewa są na sprzedaż:
Poznań, ulica Piotra nr. 5
i Ostrówek nr. 12.

Piękny skład

z koncesją na wyszynk piwa, z
pokojem gościnnym i mieszkal-
nym itd. jest zaraz tania do wy-
dzierżawienia z powodu stósun-
ków rodzinnych właściciela. Re-
flektaanci zgłosić się zechcą odwo-
tnie do

S. Frühlunga,

fabryka likworów

w Gnieźnie, ulica Pocztowa nr. 2.

Od 1 lipca r. b. jest do wynaja-

cia w **Mieszkowie** w rynku

piekarnia,

istniejąca od lat kilku z dobrem
powodzeniem u właścicieli
5217) **Zaworskiej.**

Szuka się jednego

pokoju ze stołowan.

lub bez w górnej części miasta
od 15 bm. Zgłosz. przyjm. eksped.
Wielkopolanina pod nr. 5243.

Warszawska ul. nr. 5.

2 pokoje, kuchnia

i przynal. zaraz lub późn. do wynaj.

Elegancko umeblowany (5235)

pokoje

z śniadaniem jest zaraz do wy-

najęcia przy **ul. Szkólnej 13,**

wchód z Koziej, II p. na prawo.

Omnibus zamknięty, na

12 osób, prawie nowy, stósowny

na małe miasto, dla braku miej-

sea jest bardzo tania na sprzedaż.

J. Etmański,

Poznań, Wielkie Garbary nr. 25.

Parlenki do krawieczyny

mogą się zgłosić przy ul. Żydow-

skiej nr. 26, I p. (5229)

Panna, biegła w szyćiu ręcznem

konfekcyi męskiej, do dużych

sztuk za zapłatę 7-8 mk. tygo-

dniowo na stałe zatrudnienie zgło-

sić się może przy ul. Półwiejskiej

32, II w podw. Linetty, krawiec

męzki. (5249)

Zdolne prasowaczki do koszul

wierzchnich, kołnierzyków i man-

kiet znajdują stałe zatrudnienie w

parowej pralni „Victoria” przy

ulicy Szyperskiej nr. 14. (5245)

Pokojówka,

umiejąca bardzo dobrze prasować

męską bieliznę, potrzebną zaraz

na wysokie zasługi do (5250)

Dom. Sierosław

per Dombrowka.

Ogrodowego

w starszym wieku, samotnego,

ze skromnymi wymaganiami, szu-
ka zaraz (5242)

Domin. Srebrnagóra

per Wapno.

Sprzedawaczka

obeznana z branżą pla-
szczy damskich, znajdzie
zaraz miejsce. (5210)

Carl Kaskel & Co.,

konfekcyja

plaszczy dam. ch.

Potrzebuję (5231)

czeladnika krawieckiego.

F. Stanikowski,

Poznań, ul. Szewska nr. 18.

Potrzebni zaraz: **2 włóda-**

rzy żon. po 40 tal. i dep. pod

Ostrowo i Inowrocław. **Koło-**

dziej (stelmach) żon. na 200 m.

i wysoki deputat z uczniem pod

Czempiń. **Kołodziej** (stelmach)

żon. na 40 tal. i dep. pod Krot-

oszyna. **Kowal** żon. pod Czem-

piń. Kantor (5240)

Jadwigi Szymańskiej

zamężnej Niedzielskiej,

Poznań, ul. Piekary nr. 6, I.

(Zaraz potrzeba kilku gospo-

dyń i kucharek.)

Szukam od 1 maja r. b.

do hurtownego oddziału

subjekta,

znającego dokładnie kró-

tkie i białe towary.

K. Ignatowicz,

Poznań, ul. Wrocławska 4.

Subjekt

do handlu korzeni i żelaza potrze-

bny zaraz. (5230)

Fr. Mellin.

Poznań, W. Garbary 14, I (front).

Specyalne biuro dla mk. kupców.

Młodego

pomocnika i ucznia

przyjmie zaraz (5247)

M. Andrzejewski,

balwierz i fryzjer w Jarocinie.

Potrzebni zaraz: **Borowy** na

wysoką pensją. **Służący** kaw.

Gospodynini z gotowaniem. **Gos-**

podyni bez gotowania. **Ogro-**

dowy, dobry strzelec. **Pisarz**

gosp., pensja 400 mk. **Elew**

do gorzeln. **Kilka dobrze**

poleconych pokojówek.

Uprasza się o ile możności przy-

być osobliście, lub na odpowiedz

znaczek założyć. (5239)

ZYBERT,

Kantor umieszczeń.

Poznań, Wielkie Garbary nr. 26.

Parowa cegielnia w Strzelnie

przyjmie natychmiast trzeźwych

robot

Dobry towar.

W. Janaszek,

Tanio.

Poznań, ulica Wrocławska nr. 3.

(509)

Szkło

gładkie, rżnięte i grawirowane.

Dla restauratorów:

Kufle do piwa.
Kubki do piwa.
Kieliszki do wina i wódki.
Szkłanki do herbaty i wody.

Porcelana

biała i dekorowana.

Serwisy do kawy

pięknie dekorowane, 8 części, poczynawszy od 3,00 marek.

Serwisy stołowe

na 6—12 i więcej osób.

Garnitury umywalkowe

porcelanowe, fajans. i emaliowane.

Lampy

we wielkim wyborze.

Stołowe od 1 25 poczynawszy aż do najlepszych

Wiszące.

Salonowe stołowe i salonowe wiszące do świec.

Lampki kuchenne.

Sprzęty kuchenne.

Noże, widelce, łyżki.

Należący fabrykat emaliowanych naczyń.

Umywalki.

Łózka żelazne.

Szczotki.

Tace najrozmaitsze.

Kompletne wyprawy kuchenne od mk. 30, urządzenia hotelowe i restauracyjne.

W koncesyonowanym przez rząd katolickim zakładzie bon freblowskich

i w szkółce dla młodszych dzieci

rozpoczynają się nauki w **czwartek 22 kwietnia**. Kandydatki do seminaryum winny się zgłosić w ciągu marca r. b. Zapewnią się pieczołowitą opieką, obszernie zdrowotne mieszkanie z ogrodem, naukę w polskim i niemieckim języku.

Po bony Polki i Niemki można się zgłosić bezpłatnie do zarządu, ulica Długa nr. 4 przy Zielonym ogrodzie.

Walerya Puffke, przełożona zakładu freblow.

Spółka krawiecka,

Poznań, ul. Jezuitcka nr. 1,

skład sukna i gotowej garderoby męskiej.

Na porę wiosenną i latową odebrała i poleca w wielkim wyborze **materje na ubrania i paletoty** po niezwykle niskich cenach.

Wielbionemu Duchowieństwu zwracamy uwagę na dobrego **krój naszych rewerend, płaszczy itd.**, które odstawiamy pod gwarancją za dobre leżenie.

Wybór gotowych ubrań zawsze na składzie.

Polecając to nasze przedsiębiorstwo, pozostajemy z uszanowaniem

Zarząd Spółki krawieckiej.

Am 5. April 1897 und an den folgenden Tagen ist

Auktion

In der (3972) städtischen Pfandleih-Anstalt, Ziegen- und Schulstrassen-Ecke, von den zurückgestellten und verfallenen Pfändern, und zwar der letzteren von No. 44750 bis 51960. Verkauf von **Brillantem, Gold- u. Silbersachen**, pp. am Donnerstag den 8., Freitag den 9. und Montag den 12. April er. Posen, den 26 Januar 1896

Die Verwalt.-Deputation.

Zwangsversteigerung.

Im Wege der Zwangsvollstreckung soll die der Frau **Michalina Murkowska** geb. **Jeziorowska** in Posen gehörige ideelle Hälfte an dem im Grundbuche der Stadt Posen Vorstadt Fischerei Band II Blatt nr. 47 auf den Namen

1. der Frau **Ludowika** geb. **Jeziorowska** und deren Ehemann: des Spediteurs **Johann Murkowski** (4506) 2. der Frau **Michalina Murkowska** geb. **Jeziorowska** zu Posen, welche mit ihrem Ehemanne **Stanislaus Murkowski** die Gütergemeinschaft ausgeschlossen hat, eingetragen in der Langenstrasse Nr. 3 belegenen Hausgrundstück am 4-ten **Mai 1897, Vormittags 9 Uhr** vor dem unterzeichneten Gericht — an Gerichtsstelle — Wronkerplatz No. 2 Zimmer No. 15 versteigert werden.

Das Grundstück hat eine Fläche von 0,12,92 Hektar und ist mit 19183 Mark Nutzungswert zur Gebäudesteuer veranlagt.

Posen, d. 24-ten Februar 1897.

Königl. Amtsgericht.

Abtheilung 4.

Zwangsversteigerung.

Das im Grundbuche von Posen Altstadt Band VIII — Blatt No. 255 auf den Namen der Frau **Hannchen Kempe** geboren **Türk**, der Geschwister **Isaac, Jacob, Moritz, Mendel (Max) Louis, Marcus** und **Nathan Kempe** und der Ehefrau des Kaufmanns **Isidor Kempner** Sara geb. **Kempe** eingetragene und in der Breilauerstrasse No. 34 und Schulstrasse No. 7 belegene Hausgrundstück, soll auf Antrag der Kaufleute **Mendel (Max) und Marcus Meyer Kempe** zu Posen zum Zwecke der Auseinandersetzung unter den Miteigenthümern am **30-ten April 1897, Vormittags 10 Uhr** vor dem Unterzeichneten Gericht — an Gerichtsstelle — Wronkerplatz No. 2 Zimmer No. 15 zwangsweise versteigert werden.

Das Grundstück hat eine Fläche von 0,04,10 Hektar und ist mit 42 0 Mk. Nutzungswert zur Gebäudesteuer veranlagt.

Posen, den 2. März 1897.

Königl. Amtsgericht.

Abtheilung 4.

GLOBUS w Poznaniu,

ulica Wilhelmowska nr. 23,

Hotel Mylius,

skład materyałów piśmiennych i galanteryi,

poleca gustownie wykonane (4278)

albumy i karty

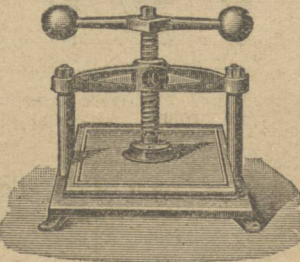
z widokami miasta Poznania.

Książki kontowe.

Registratory

Albumy do fotografii i poezji.

Portmonetki.

Marki preferansowe.

Szachy i Domina.

Teki do nut.

Eleg. papiery.

Prasy kopiowe całkiem żelazne od 9 mk.

Papiery rysunkowe, cyrkle, trójkąty i szyny do rysowania. Kredy, ołówki i wzory do malow.

Bilety wizytowe oraz wszelkie druki wykonuje spiesznie i po niskich cenach.

J. Michałowski.

Kalinowski i Dychtowiez,

Poznań, Stary Rynek nr. 53/54,

przy narożniku ul. Jezuitckiej,

handel bławat., płótna, stołowizny, fabr. bielizny.

Polecamy po bardzo tanich cenach:

Firanki białe i creme metr po 30, 38, 45, 60, 75, 90 fen. 1,05 m. **Firanki** odpasowane 130/150 ctm. szerokie 3,30—4 metr. długie, okno po 3, 3,50, 4 5, 6, 7, 8, 9, 10, 10, 12 i 15 mk.]

Portyery para 3,50, 5, 5,50, 7, 10 i 12 mk.

Chodniki metr po 38, 45, 60, 75, 90 fen., 1,05, 1,65, 2,25 i 6 mk.

Chodniki „Linoleum“ metr po 90 fen., 1,25 mk. i t. d.

Serwety pluszowe, rypsowe i fantazyjne po: 2, 2,50, 3, 3,50, 4, 5, 6, do 22,50 mk.

Serwety gumowe.

Dywany pluszowe Axminster i Tapestry po: 1,50, 2,50, 3, 3,50, 4, 5, 5,50, 8, 9, 10,50, 12, 15, 20, 24, 27 m. do najlepszych.

Wielki wybór materji i kretonów meblowych.

Wszelkie nowości

(5000)

rękawiczkach i krawatach.

Rękawiczki glancowane

męskie i damskie po 1,40 mk.

3 pary za 4,00 marki.

Gatunek trwały, krój dobry.

Kapelusze. Czapki.

Kapelusze słomkowe.

Parasolki. Bieliznę męską. Parasole.

Laski. Szelki. Portmonetki.

Kufarki, torby i derki do podróży.

Kalosze ruskie etc.

oraz dla Przewielebnego Duchowieństwa

Birety, obojczyki, kołnierzyki, pinski, kapelusze.

Usługa skora i rzetelna, towar wyborowy,

ceny nader umiarkowane.

C. A D A M S K I,

Poznań, Bazar, ulica Nowa nr. 7/8.

Specjalność: zegarki kieszonkowe z Matką Bożą, orłem, pogonią, sokolcem i t. p. (4650)

Kto pragnie trwałego i do brzo chodzącego zegarka kieszonkowego, niech się uda z całym zaufaniem do zakładu zegarmistrzowsko-złotniczego

Braci Paschke

w Ostrowie,

a przekona się, że usługa rzeczywiście tylko rzetelna. Każde zamówienie choć najdalej przesyłamy odwrotną pocztą przez zaliczkę franko.

Wszelkie reparacje, w zakres wchodzące, wykonują skora, rzetelnie i tanio pod gwarancją. Prosimy zażądać ilustrowany cennik gratis i franko.

Parcelować będziemy:

w **środe 7-go kwietnia r. b.** przed południem o godzinie 10-tej na miejscu

folwark **Cwierdzin pod Witkowem,**

stacya kolei **Trzemeszno, 310 mórg** obszaru.

Blizszych szczegółów przed terminem parcelacyjnym udzieli biuro nasze przy **ul. Podgórznej 16** I piętro.

Spółka Rólników Parcelacyjna,

eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht.

Norddeutscher Lloyd Bremen

Beifahrer Passagierzahl 3. Millionen.

Oceanfahrt nach New York

6-7 Tage.

GENUA-NEWYORK

Bremen-Baltimore Bremen-La Plata

Bremen-Brasilien Bremen-Ost-Asien

Bremen-Australien.

Nähere Auskunft erteilt der

Norddeutsche Lloyd Bremen

sowie dessen Agenten.

Blizszych wiadomości udzieli:

F. Monterus, Berlin,

Invalidenstrasse Nr. 93.

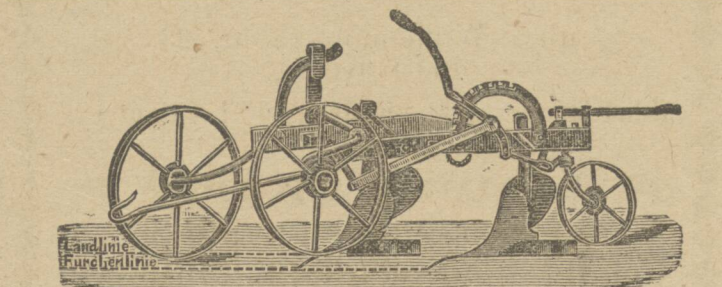
G. B. Beyer,

Krotoszyn. (4388)

„Fortuna“
jedynie polskie piwo z browaru
w Miłosławu
mam zawsze na składzie. (4576)

J. PAŃCZAK,
36. Poznań, ulica Wrocławska 36.
Polecam także za
3 marki 42 flaszki bawarskiego
(Braci Hugger)
3 „ 40 „ grodziskiego
3 „ 36 „ pszennego
(prawdziwe wrocławskie)
3 „ 21 „ kulmbachskiego
2,50 mrk. 50 flaszek wody selterskiej.
2,50 „ 25 „ limonady
(cytryn. lub malinowej).
(Przysyłka do domu za darmo).

Setki tysięcy doskonałych gospodyń
używają jedynie tylko (4572)
prawdziwą kawę Brandta
przez Roberta Brandta w Magdeburgu,
jako najlepszą i najsłodsza domieszka do kawy oraz
równowagę kawy.
Kawy tej nabyć można wszędzie we wszelkich składach towa-
rów kolonialnych.

Najnowszej konstrukcji dwusobowe patentowane plugi, ogół
nie za najlepsze uznane, mamy zawsze na składzie w trzech wielko-
ściach i chętnie dajemy na próbę. (4850)

**Nowy piętrowy plug
samoход „Fenix“**
znaczenie poprawiony, system Sacka naj-
lepszy z tego systemu plugów polecają
jako wyłączni reprezentanci na Wielk.
Księstwo Poznańskie

BRYLINSKI & TWARDOWSKI,
skład maszyn i narzędzi rolniczych
w Poznaniu przy ulicy Rycerskiej nr. 11.

Na porę wiosennie latową polecam swój bogato zaopatrzony
skład bielizny, towarów białych i krótkich,
krawatów, biżuterii, gorsetów, wstążek, fartu-
chów, bluzek i t. d. (4946)

Równocześnie zwracam uwagę Szanownej Publiczności na
moją nowo utworzoną **fabrykę pończoch.** Przyjmuję
wszelkie gatunki pończoch do robienia jako też i do nadrabiania.

S. Jankowska,
ulica Wodna nr. 28 i Stary Rynek nr. 14.

Czcigodnemu Duchowieństwu i Szanownej Publiczności polecam
skład gotowych krat żelaznych
z którego żelaza własnej roboty na jeden, dwa lub więcej grobów
i kraty do Bożychmąk. (3417)

Stanisław Brzozowski,
mistrz ślusarski, fabryka dla budowl i krat
Poznań, Wielkie Garbary nr. 45.

Popierajcie przemysł polski!
Szan. Publiczności pozwalam sobie zwrócić uwagę, iż moja
fabryka wódek
założona w r. 1882
będąca w stanie każdej konkurencji w tej branży wyró-
wnać, najobficiej jest zaopatrzoną:
w najprzedniejsze likiery, zdrowotne wódki de-
serowe, korzenne, owocowe,
nader ulubiony **KOZAK I KUJAWIAK**
(wódki żółdkowe podniecające apetyt, złożone z rozmaitych
wyborowych ziół).
Słynna wiśniowa Nalewka, prawdziwa pomarańczówka,
punczowe Esencje, Araki, Koniaki, Rumy
i wszystkie inne napoje, w zakres mego interesu wchodzące.
P. MIKOŁAJCZYK, Ostrów.

LANOLIN
Toilett-Cream
LANOLIN
Unübertroffen
als
Schönheitsmittel
und zur
Hauptpflege.
(4100)
Nur
echt mit
Marke „Pfeilring“
In den Apotheken
und Drogerien.
In Dosen à 10, 20 u. 60 Pf., in Tuben à 40 u. 80 Pf.

Największy
SKŁAD MAKI:
J. Kromczyński,
Poznań, ul. Wodna nr. 19,
poleca znanej dobroci: (5154)
Prawdziwą wiedeńską.
Prawdziwą Cesarską.
Pszenną mąkę 000.
Pszenną mąkę 00,
oraz i codziennie świeże mło-
dzie szczecińskie. Polecam
także litewskie i słazkie grzybki.
Ceny przystępne.

M. KANIASTY,
Poznań, św. Marcin nr. 4.
Praktykuje od roku 1890.
Wprawia sztuczne zęby ja-
ko też całe szczęki wszelkiego
rodzaju. Plombuje złotem, sre-
brem, emalią itd. po cenach
stałych, rzetelnych lecz nader
nizkich. Zakład otwarty od
godz. 8 rano do godz. 6 wiecz.
Ceny przystępne.

Nowość!
Pyłek diamentowy,
najwydajniejszy gatunek maki
pszenniej, sprowadzany wprost z
jednego z największych młynów
parowych, w woreczkach opieczę-
towanych po 5 i 10 funtów.
Piękna mąka pszenna
do pieczenia już po 12 fen.
za funt. Do maki cesarskiej do-
daje począwszy od 1/8 centnara,
lżejsze woreczki za darmo.
F. Pohl, Poznań,
Stary Rynek 92, naprzec. ratusza.

Ern. Stein'a chem. rozebrane
i poręczono za
czystość
lecznicze wina węgierskie
oraz (4571)
przednie wytrawne wina
górnówęgierskie
łagod. tokaj Szamorodner
po niskich cenach hurtownych
do nabycia u
J. Brodzińskiego
w Grodzisku.

Tanio na sprzedaż!
Nowe wozy 4* budowane do
110 ctr. nowe powozy, giki,
samojazdy (selbstfabrer), bry-
ezki (fuszrety), krakusy i
inne. (4985)
Gotowe koła 3* i 4* mocno
budowane, 2 lata leżące na skła-
dzie (lagerze) (bez okucia), opra-
wne taczki (kary) do piasku lub
wapna. Zamówienia na powozy
i reparacje wykonuję wcześniej,
rzetelnie i tanio. Przyjmę również
2 uczni,
chcących wyuczyć się dokładnie
kowalstwa.
J. Etmański
w Poznaniu.

Plusze i aksamity 60 i 80 ctm.
szerokie na peleryny. Aksamit
we wszelkich kolorach oraz re-
sztki sukna na ubiórki dla chło-
pów. Firanki odpasowane i ze
sztuki. M. Joachimczyk, ul. Fry-
derykowska 2, I p. (4583)

Sieci, ślepy,
skrzydlaki (3420)
gotowe po najtańszych cenach.
Scheding-Bittner,
teraz Tuchoła,
Poznań, ul. Szeroka nr. 12.

2 uczni
do handlu korzeni, win, cy-
gar i destylacji przyjmę ka-
żdego czasu. Oferty do eks-
pedycji Wielkopolanina pod
nr. 3616.

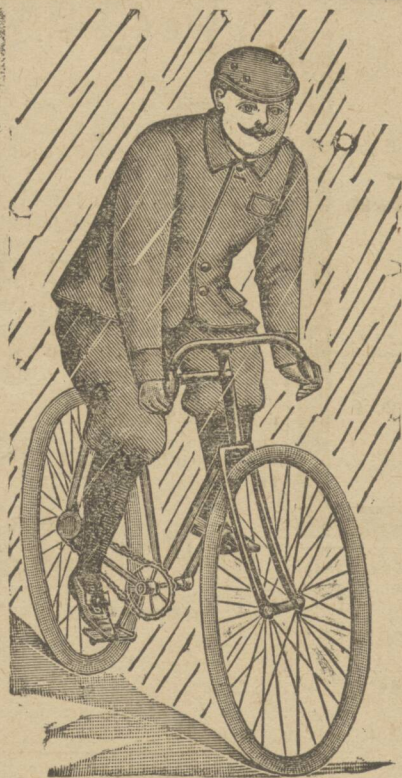
Szanowna gospodni!
15
fabryk.
35
medali.
Niedoścignioną jest w dobroci
i sile, o wybornym smaku i naj-
większej wydajności (3690)
prawdziwa Frank
najlepszy dodatek do kawy!
Niech więc pani kupuje naj-
lepsze, ono jest i pozostanie naj-
tańszem.
„Prawdziwa” tylko z znacz-
kiem ochronnym i podpisem:
Heinrich Frank Söhne
Ludwigsburg etc. Basel, Mailand.
Linz, Komotau, Kaschau, Agram, Bukarest.

Technikum Strelitz w Meklenb.
Szkoly dla inżyn. Archit. i budown.
Techn. maszyn i elektrotech. Budowa kolei, mostów dróg i wodna
Wstęp codzienna Programy darmo Dir. Hittenkofer

Szanownej Publiczności miasta **Poznania** i okolicy
donoszę uprzejmie, iż z dniem 1 kwietnia r. b. utworzyłem
skład maki wiedeńskiej i cesarskiej,
ospy jakoteż wszelkich krupów.
Zapasy wielkie i ceny nadzwyczaj niskie.
B. Jackowski, Poznań,
św. Marcin nr. 66. (5158)

Bank parcelacyjny w Mogilnie,
regulujący również i hypoteki, ma obecnie na **sprzedaż:**
4 folwarki 730 mórg., 400 mórg., 300 mórg i 217 mórg
w pow. Średzkiem, Mogilnickim i Kościańskim.
Gospodarstwa 160 mórg, 120 i 117 mórg w pow. Mogil-
nickim, Poznańskim i Babimojskim.
Dwa gosp. po 84 morgi w pow. Poznańskim, cztery po
60-70 mórg, trzy po 50-60 mórg, sześć po 40-50 mórg i kilka
jeszcze mniejszych gospodarstw. (5095)
Dwa wiatrak z ogrodami, 1 młyn z gosp., kilka oberży
z rolą i bez.
Bliższych wiadomości udzieli także
p. dyr. Sikorski w Poznaniu, ul. Wrocławska nr. 17.

Dywany, firanki,
chodniki itd.
poleca w bardzo wielkim wyborze
F. Raczkowski,
Poznań, ul. Nowa w Bazarze.
Skład płócien, stołowiżny, bławatów itd.
Ceny bardzo przystępne.

Marynarkę tego ubrania dla welocypedystów można nosić otwartą (zob. rycinę), lub podczas niepogody przy rękawach i kołnierzu za pomocą guzika naciskowego szczelnie zapiętą (zob. rycinę). Podczas wielkiego upału można marynarkę zwinąć i umieścić jako małą paczkę u kierownicy. **Ubranie** to, jest najlepszym i najpraktyczniejszym, jakie w zakresie tym fabrykują. **Ubranie kompletne składa się z marynarki, spodni, paska i czapki.** Z najlepszej materii nieprzemakalnej kosztuje za gotówkę marek 25 — na odpłatę marek 28.

Sprzedającym z drugiej ręki i towarzystwom odpowiedni rabat.

Sprzedaż na całą prowincję jedynie u

Aufrecht & Mandowsky, Poznań, Wielkie Garbary nr. 19.

Rejtan

likier deserowy,

słynny i ogólnie uznany ze swej dobroci, wzmacnia żołądek, podnieca apetyt i przyczynia się do dobrego trawienia, z fabryki

Leona Zehra w Śmiglu.

Spółka Stolarska w Poznaniu,

Grobla nr. 4

poleca Szanownej Publiczności swój bogato zaopatrzony i skompletowany (3491)

skład mebli.

Sprzedajemy całkowite wyprawy, jak i meble pojedynczo, mamy na składzie lustra, meble wyścielane i znaczny zapas modnych materii wprost z fabryk do wyboru. Mając uzdolnionych dekoratorów, podejmujemy wszelkie prace w zakresie ten wchodzące

Wybór gustowny, ceny umiarkowane, usługa rzetelna,

które nam w krótkim czasie zjednały znacznych Odbiorców nie tylko u nas, ale i w składach mebli Berlina i w dalszych miastach na zachód, zapewniając nas, że i nadal Szanowna Publiczność poparcia nam nie odmówi.

Prace dekoracyjne.

Kapelusze damskie

po cenach umiarkowanych

poleca

(4895)

F. Stęczniewski,
Poznań, Stary Rynek nr. 73.

Baczność!

Do mego pensjonatu przyjmę w miejsce odchodzących do król. preparandki zaraz lub od 1. 4. r. b. jeszcze 4 chłopców celem przysposobienia takowych do

król. preparandki.

W roku 1896 wszyscy moi uczniowie, tak w Międzyrzeczu jako i w Rogoźnie, świetnie poskładali egzamina. Za co też od rodziców ich odebrałem rozmaite listy z podziękowaniem za tak krótkie, a przytem dobre przysposobienie. W Rogoźnie jest jeden z moich uczniów (pomiędzy 32) prymusem, a inny był tym samym w Międzyrzeczu. Nie żadna więc reklama, tylko fakta. (5091)

Upraszam przeto jak najuprzejmiej o zgłoszenie się do mnie z pełnem zaufaniem, a niechybnie każdy chłopiec z mego pensjonatu egzamin złoży, na co liczne dowody. Opieka rodzicielska. Pomieszkanie obszerne. Nauka i stołowanie według umowy. Stacja kolei Międzyrzecz, 2 km. odległa. Kościół w miejscu. Winnagóra, w marcu 1897.

A. Mikołajewski,
nauczyciel.

Resztki sukna

dostateczne na spodnie, ubrania itp. sprzedają po nadzwyczaj niskich cenach. Próbkę z tego franko do osób prywatnych. Wykluczona możliwość utudy. (4286)

Lehman & Assmy,
Spremburg N./L.

Największe przedsiębiorstwo rozsyłkowe z własn. fabryk.

Kit Plüss-Staufera

najlepszy do kitowania stłuczonych przedmiotów, po 30 i 50 f. poleca w Witkowie Fr. Jasiński.

Chłopca,

mającego chęć wyuczyć się gruntownie krawiectwa, najchętniej zamiejscowego, szuka zaraz

J. Pielński,

Poznań, ul. Berlińska nr. 10.

towary kolonialne

po znaczni. zniżonych cenach.
Kawy surowe przy odbiorze 10 funtów od 95 fen. za funt. (914)

Kawy palone przy odbiorze 10 funtów od 1,20 mk. za funt.

W. Jeziorkowski,
hurtowny handel win, towarów kolonialnych, lakoci i cygar.
Międzyrzecz, Bazar.

2 pomocników golarsko-fryzjerskich szuka zaraz
St. Dorszewski, (143)
fryzjer w Inowrocławiu.

Szanownej Publiczności polecam gotowe pojazdy w różnych gatunkach, w znacznej dobroci; wszelkie reparacje wykonuję spieszenie i tanio. **CHŁOPIEC,**

chcący wyuczyć się dobrze stelmachstwa, zgłosić się może każdego czasu. (5.69)

J. Kulka,
fabryka pojazdów,
W. Garbary 33 przy ul. Szerokiej.

Czel. siodlarskiego,

znającego dokładnie robotę wyściełaną czyli tapicerską, na stałe zatrudnienie potrzą buje zaraz

J. Krupski, siodlarz,
Września.

Tanio!

Tanio!

Polecam

(4622)

wielki wybór garderoby męskiej:

Paletoty letowe od 15—45 marek.
Ubrania od 12—60 marek.
Spodnie od 4—12—15 marek.

Wielki wybór ubrań dla chłopców.

Zarazem polecam mój wielki skład materii krajowych i zagranicznych, wykonuję także garderobę męską podług miary, modnie i dobrze leżącą po uderzająco tanich cenach.

N. MARCUS,

Stary Rynek nr. 40,
naprzeciw starego ratusza.

S. Ciszewski,

Poznań, Stary Rynek 58,

poleca w wielkim wyborze:

Czarne materye

w najnowszych wyrobach podwójnie szerokie od 75 fen. do 6 marek za metr.

Kolorowe materye

w najnowszych kolorach i deseniach.

Perkale, Batysty, Rypsy, Organdy

w pięknych gustownych deseniach.

PŁÓTNA

Śląskie, Saskie, Bielefeldzkie.

Stołowizne, ręczniki, ścierki.

Plót na pościel. Szyrtyngi.

Wallisy. Linon.

FIRANKI

białe i creme w gustownych deseniach

KOBIERCE

w wszelkich wielkościach.

Chodniki wełniane, ceratowe, linoleum.

Koldry wataowane wełniane, atlasowe, kaszmirowe, perkalowe.

Koszule. Kołnierzyki. Mankiety. Krawaty, w dobrym, rzetelnym towarze po cenach bardzo tanich.

S. CISZEWSKI,

Poznań, Stary Rynek nr. 58.

Na prowincję przesyłam na życzenie próby.

Ciągnięcie nieodwołalnie w dniach 8 i 9 kwietnia 1897.

Pieniężna loterya we Wesel.

Największą wygraną jest odn.

(5083)

ćwierć mil. mrk.

Wszelkie wygrane wypłaca się w gotówce bez odciążania.

Główne wygrane **150.000, 100.000, 75.000, 50.000, 40.000 mrk. itd.**

Losy oryginalne do 1 klasy cały 6,60 mk. półówka 3,30 mk.
Losy pełne, ważne do wszystk. 3 kl. „ 15,40 mk. „ 7,70 mk.

Na porto i urzędową listę wygranych upraszamy za każdą klasę 30 fen. (przy losach pełnych 90 fen.) os. bno.

Losy do Berlińskiej i Malborskiej Loteryi na konie po 1 mk., 11 sztuk 10 mk. (Porto i lista 20 f.)

Oscar Bräuer & Co., Nachf.,

przedsiębiorstwo bankowe Berlin W., 181 Friedrichstrasse 181.

Z dniem 1 go kwietnia 1897 r. osiadłem w **Jerzycach** jako

budowniczy.

Biuro moje budowlano techniczne znajduje się przy **ulicy Wielkiej Berlińskiej nr. 52, II ptr.** (naprzeciw ulicy Kościelnej). (5169)

Stanisław Metelski,
budowniczy.

Reklamacye podatkowe!

Adwokat ludowy

Poznań, (5194)

ul. Kramarska nr. 5, I piętro,

WALENTY NIMS,

emeryt rządowy i dawniejszy egzam. urzędnik sądowy.

Świeżo nadeszły! Wiosenne i letnie **materye na suknie** w najnowszych barwach i desenach, **plusze, aksamity i jedwabie na suknie.**

M. Joachimczyk,
ul. Fryderykowska nr. 2, I ptr.

Jak długo starczy zapas, sprzedaje

prawdziwe szwajcarskie niklowe remontuarowe zegarki kieszonkowe

wprost sobom prywatnym po bardzo niskiej cenie **marek 6,25.**

Prawdziwe goldnowe zegarki 7,25 mk.

Zegarki te zaprowadzone były we wojsku japońskim w tysiącach egzemplarzy i są bardzo lubiane. Za towar rzetelny i dobry dać porękę. Łask. zgłoszenia przyjmuję tylko (4575)

Johns. Wilh. Meier,
Hamburg.

Rozsyłka za zaliczką pocztową.

Za to co się nie spodoba, obowiązuję się, zwrócić z powrotem otrzymaną kwotę.

Powozy,

3 wolanty nowe, samejazd i 1 nowy i 1 stary wóz roboczy, wózek ręczny poleca tanio: (4903)

J. Kowalski,

mistrz kowalski,
Poznań, ul. Warszawska nr. 4.

DOM

na sprzedaż pod bardzo przystępnymi warunkami. (5056)

Zgłoszenia przyjmuje

Bank Ludowy

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht w Kcyni.

10 mórg

ogrodowej ziemi

z budynkami, odpowiednich dla maszynisty-kowala lub ogrodnika, jest natychmiast na sprzedaż. Reflektanci niech się zgłoszą:

Domin. Cieśle
p. Borzykowo.

Ubrania

dla idących do komunii.

Elegancka konfekeja dla chłopców.

Ubrania dla panów, młodzieży i chłopców w wielkim wyborze.

Wykonywanie na miarę pod kierunkiem najpierwsz. przykrawaczów.

Ceny ściśle stałe.

Najrzetelniejsza usługa.

L. GOLDSTEIN,

ul. Wrocławska nr. 19, I pt. przy placu św. Piotra.

Telefon nr. 247. (4691)

Dostawca Związku gospodarczego.

Mieszkam obecnie przy **ul. Teatralnej nr. 6, I.**

Dr. Kassel,

specjalista na choroby gardła, nosa i uszu.

Parcela, 250 mórg

żytniej obsianej ziemi bez budynków, jest zaraz na sprzedaż za 8000 tal. przy zaliczce 2000 tal. Dalej jest na sprzedaż

folwark

z budynkami i inwentarzami, 526 mórg ziemi pół pszennej, pół żytniej z pięknymi łąkami, za 25 tys. tal. przy wpłacie 8000 tal.

Zgłoszenia przyjmuje ekspedycja Wielkopolań. pod nr. 5214.

Gospodarstwo

205 mórg bardzo dobrej ziemi, w tem 30 mórg łąki, budynki wszystkie nowe murowane, 2 kamienice, (jedna wydzielawiona), 15 minut od dworca kolei żel. jest zaraz z martwym i żywym inwentarzem na sprzedaż za cenę 86000 mk. Bliższ. wiad. udzieli p. **Augustyniak** w Nekli (Kr. Schroda.) (5179)

Zdolni

robotnicy ziemni

znajdą korzystne zatrudnienie przy budowie kolei żelaznej pod Sondershausen. (5088)

R. Trautmann & Weissflog,
Sondershausen.

Ucznia

z wykształceniem gimnazjalnym szukamy natychm. lub od 1 kwietnia r. b. (5977)

L. Zboralski & Spółka,
skład tow. kuchen. w Pleszewie.

Baczność! Baczność!

Od 6 go do 10-go kwietnia rb. (w przyszłym tygodniu) parcelowana będzie w **Podzamczu** (Wilhelmsbrück) (5184)

posiadłość,

obejmująca około 1200 mg. arealu. Warunki bardzo dogodne, gdyż wpłata wynosi tylko trzecią część ceny zakupna, resztę pozostawia się na hipotecę na lat 10. Kupno jest o tyle korzystne, że kupujący mogą nabyć, stosownie do obszaru roli, stosowną ilość mórg dobrej łąki. Kolej na miejscu ma związek z Poznaniem, Kłuczborkiem i Wrocławiem. Miejsce stosowne dla kupców, grosistów i destylatorów. Bliższych informacji udzieli na miejscu **Fr. Scheja i Spł.**

Baczność!

Wskutek korzystnego zakupna wprost z fabryk sprzedaję towary moje niższe ponownie w cenę. (4899)
Hermann Scherk,
Swarzędz.

Bez wkupnego czyli wpisowego uzyskają (5213)

oficyjaliści dworscy

jako to:

Agronomi wszelkich stopni, gorzelnicy, (4174)

leśnicy,

kasyerzy, pisarzy,

ogrodnicy, służący,

kowale, kołodzieje,

owczarze, włóдарze,

borowi, forczpani,

oraz zarządczynię gospodynie,

kucharki, panny służące itd

trwale i dobre posady przez

BIURO ZLECEN

„JANUS“

Poznań, św. Marcin nr. 29.

Szuka się dzierżawy lub kupna

600—800 mg.

Oferty pod liter.: **S. P.** post. restande **Poznań I** (5168)

2 silnych

chłopców

przyjmie w naukę fabryka kołarska: (5171)

B. Ziolkowski,

Jerzyce.

DOM

murowany z takimiż chlewami, ogród przy domu, dobrze się procentujący tuż przy mieście; wpłaty 1000 tal. Bliższej wiadomości udzieli (5182)

St. Stroński
w Wolsztynie.

Skład

z przylegającym pomieszkaniem, w którym od lat 25 prowadzono z dobrem powodzeniem handel towarów kolonialnych, jest do wynajęcia od 1-go października r. b. przy ul. Wodnej 8. (5190)

Dla restauracji lub hotelu zupełnie nowy (5022)

Automat

Muzyczny

grający po 3 wyborowe sztuczki, za wrzuceniem trojaczka, tanio do nabycia.

F. Biskupski,

Poznań, ulica Berlińska nr. 11.

Łatwy zarobek poboczny.

Stara rzetelna **hamburska fabryka cygar** szuka jeszcze jednego pana do sprzedaży własnej osobom prywatnym i restauratorom za **wysokiem wynagrodzeniem.** Zgłoszenia pod nr. 4738 przyjmuje Haur. E. S. H. Hamburg. (5012)

Elewa gospod.

który ma także dobrą sposobność wyuczenia się leśnictwa i myślistwa w gospodarstwie wzorowym i posępowem (syn włościanina ma pierwszeństwo) szuka od 1 lipca lub 1 października rb.

Majętność Stankowo
p. Bielewo.

Gorzelnik

żonaty, w doskonałym dokładnie w swym zawodzie, 11 lat w zawodzie, mogący zapewnić największe zyski i wykonywać małe reparacje, szuka posady od 1-go lipca rb. O oferty uprasza poście restande **Gr. Wartenberg** pod literami **S. K.** (5216)

Szuka się zaraz młodej kobiety lub dziewczynki do posługi, p. ul. Strzel. ciele 20 pt.

Stolarz,

rodak, znajdził dobre i stałe zatrudnienie w **Podrzewiu** w pow. szamotulskim. Pomieszkani i warsztat wygodne. Zgłoszenia przyjmują (5212)

Mikołaj Wylegała,
mistrz kowalski w Podrzewiu.

Do handlu korzeni, win, cygar, żelaza i nasion potrzebny zaraz

UCZEŃ

z dobrej rodziny i z dobrem wykształceniem u szkolnym. Przy zgłoszeniu proszę przelać odpis świadectw szkolnych do ekspedycji W. el. p. lanina pod liczbą 5157.

St. Rynek 73 **S. KORNICKER,** St. Rynek 73

dom wyselkowy sukna.

Największy wybór po niskich bezwzględnie rzetelnych cenach.

Resztki i desenie, których nie wzięliśmy do kolekcji wyselkowej, sprzedaję po znacznie niższych cenach, wskutek więc tego nadarza się sposobność kupowania **dobrego pod gwarancją i trwałego towaru** (nie żadnych wybierek) po **nadzwyczaj niskich cenach.**

Na żądanie służę każdego czasu próbami. (5139)